

PŘEDMLUVA.

Předkládáje čtenářstvu tento spis, jsem povinen vysvětliti jeho vznik a účel, aby nebylo jeho uveřejnění vykládáno nesprávně.

Spis vznikl v době mého zatčení a věznění ve vídeňské věznici garnisonního soudu. Byl jsem uzavřen v přísné samovazbě do té míry, že také při dvouhodinové procházce na vězeňském dvoře musil jsem choditi sám a sám, hlídán jsa čtyřmi vojáky. Osm neděl jsem vůbec nebyl volán k výslechu, návštěvy zkracovány na počtu i délce. Bylo potřebí udělati si takový program na celé dny a týdny, aby se střídala práce, aby mozková činnost nešla jen jedním směrem, neboť pak je samovazba nebezpečné zařízení. V mladých letech byl jsem plných 17 měsíců v samovazbě a poznal jsem všechny hrůzy tohoto barbarského prostředku u těch, kteří si nedovedli zařídit život tak, aby střídali zaměstnání různých funkcí mozkových. A tak vedle matematiky, řešení úloh šachových, hry v šachy za dva hráče, čtení knih zábavných i vědeckých co možná rozmanitých oborů, zabýval jsem se psaním populární knížky o národním hospodářství.

A tak vznikla za dva a půl měsíce (do 29. září 1915) knížka daleko menšího rozsahu než je tento spis. Systematika jeho byla dle známého díla Philippovichova, s jehož teorií jsem se celkem shodoval. Jen podání mělo býti co nejpřístupnější. Začal jsem pracovati na druhé části, na finanční vědě. Ale dodání ža-

loby, studium procesních spisů a pak proces sám poskytl mně tolik rozptýlení a zabraly tolik času, že jsem této práce nechal. Dne 6. července 1916 po vynešení rozsudku vrátil jsem se k první knížce a počal jsem na ní pracovatí intensivněji. Bylo již volněji v opatřování materiálu a literatury, potřebné k jednotlivým partiím a do 1. září 1916 byla tato kniha napsána. Myslil jsem, že doplním a přepracuji ji, až přijdu na svobodu. Jsem si vědom toho, že některé partie jsou obsáhlé, jiné stručné, dle toho, s jakou oblibou jsem studoval k nim potřebnou látku a jak samo thema mne těšilo. Víím, že tuto neúměrnost bych měl napravit a chtěl jsem tak učinit a proto jsem otálel s vydáním této knížky.

Vidím však, že nebudu moci pro jiné naléhavé práce provést to, co jsem si umínil a vydávám knihu tak, jak jsem ji dne 1. září 1916 dokončil, a čtenář necht' laskavě si vždy uvědomí dobu i poměry, v nichž byla psána.

Neměnil jsem v ní ničeho ještě z jednoho důvodu. I lidé, kteří si o sobě myslí, že oceňují správně druhého, za mé veřejné činnosti v osvobozené vlasti záútočili si na mne často podkládající mým návrhům a opatřením jiný theoretický základ, než vskutku měla, nebo podezírajíce jiné, že propůjčili mi svoje myšlenky, jimiž já se chlubím jako svými. Snad v tomto díle, kde mluvím o tehdejší době válečné, najdou úsudky a názory moje, které jim to vyvrátí.

Knihá nečiní nároků na nějaké objevy vědecké. Chtěl jsem na podkladě názorů sociálně-politické školy rakouské napsati systematický populární spis o národním hospodářství. Nemáme ho u nás. Kaizlovo Národní hospodářství je rozebráno a psáno slohem málo přístupným. V Bráfových spisech vydány jeho litografované universitní expliky ze starší doby bez poznámek a doplnění novými vědeckými pokroky. Kolouškovo národní hospodářství činí pokus o novou systematiku národohospodářskou. Překlady cizích spisů jsou rozebrány. A proto myslím, že by mohla tato knížka přispěti k rozšíření vzdělání národohospo-

dářského mezi lidem, poněvadž mně při jejím psaní hlavně o to šlo, aby byla všeobecně srozumitelná a příklady pomáhala chápati teoretické výklady. První úkol usnadniti mi život ve vězeňské cele vykonala. Byl bych šťasten, kdyby splnila i toto druhé poslání.

Všem, kdož se mně starali o dodávání potřebných knih do vězení a obzvláště své ženě, jež vždy pečovala o přesné splnění mých přání, vzdávám při této příležitosti srdečný dík.

V P r a z e, 27. listopadu 1921.

Dr. AL. RAŠÍN.